

Position paper: Nederland als living lab voor klimaatadaptatie

Nederland als living lab voor klimaatadaptatie

Er ligt een grote opgave om Nederland aan te passen aan de risico's van klimaatverandering. Urgent aan te pakken klimaateffecten zijn: wateroverlast en hittestress in de stad, uitval van vitale en kwetsbare functies en frequentere (oogst)schade in de land- en tuinbouw. Recente weersextremen hebben op veel plekken in Nederland voor grote overlast gezorgd. De verwachting is dat deze extremen in de toekomst vaker zullen optreden. De urgentie van klimaatadaptatie neemt daarom toe.

Rijk en regio hebben in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie afgesproken dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Een forse versnelling is nodig om de aanpak van klimaatadaptatie te realiseren. Daarvoor is een integrale gebiedsaanpak nodig die synergie zoekt met andere opgaven zoals de energietransitie en circulaire economie. Dat vraagt om een nauwere samenwerking tussen rijk, regio en bedrijfsleven ondersteund door een nationale kennisinfrastructuur met als doel beschikbare kennis te vertalen en verder te ontwikkelen naar kansrijke en opschaalbare adaptatiestrategieën. Wij zien 4 noodzakelijke stappen om de realisatie van de adaptatieopgaven te versnellen.

1. Mobiliseer beschikbare kennis over klimaatimpact en adaptatie

Er is grote behoefte aan beter inzicht in de gevolgen van klimaatverandering én effectieve adaptatiemaatregelen maar het ontbreekt aan de juiste kennisinfrastructuur om beschikbare kennis te mobiliseren en verder te ontwikkelen om regio's te ondersteunen bij de implementatie. In diverse nationale en internationale onderzoeksprogramma's is kennis ontwikkeld maar die kennis stroomt nu nog onvoldoende door naar de praktijk.

Wageningen University & Research ontwikkelt samen met andere instituten kennis over ruimtelijke oplossingen voor adaptatie. Zo is de [Klimaat-effectatlas](#) ontwikkeld, een online tool waarmee inzicht kan worden verkregen in de gevolgen van klimaatverandering. Deze tool draagt bij aan bewustwording en wordt door veel partijen gebruikt om met elkaar in gesprek te komen over de uitdagingen en kansen die klimaatverandering biedt en het belang van adaptatie. Programma's als 'Building with Nature', 'Klimaatbuffers' en 'Adaptive Circular Cities' hebben laten zien dat nature based solutions veel potentie hebben om Nederland klimaatbestendig te maken én de ruimtelijke kwaliteit te vergroten.

Een mooi voorbeeld van samenwerking in de regio is het initiatief Groene Cirkels waar Heineken, de provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Naturalis en WUR werken aan het verduurzamen van de Heineken brouwerij én een klimaatbestendige leefomgeving. Dergelijke koploperprojecten laten zien dat samenwerking in de gouden driehoek waardevol is, maar opschaling van dit soort initiatieven is nodig. Door bestaande kennis beter beschikbaar te maken en toekomstig onderzoek beter te laten aansluiten op de praktijk kan de implementatie van maatregelen worden versneld.

2. Regionale living labs ondersteund door nationale kennisinfrastructuur

De regio is aan zet maar de complexe adaptatieopgave vraagt om grootschalige living labs en experimenteerruimte waar overheid, bedrijfsleven en lokale actoren ondersteund door een nationale kennisinfrastructuur volgens de principes van co-creatie en participatief ontwerpen kunnen werken aan het ontwikkelen en delen van kennis over innovatieve, effectieve en opschaalbare adaptatiestrategieën. Voorbeelden van dergelijke living labs: Waterberging en vergroenen van steden en stadsranden, klimaatslimme landbouw, natte teelten in veenweide, natuurlijke klimaatbuffers. Deze living labs moeten ertoe leiden dat klimaatadaptatie gemeengoed wordt en richten zich op de volgende vraagstukken:

- monitoring, leren en evalueren van aanpak en effectiviteit van adaptatiemaatregelen
- kennis over de kosten en baten en de business case
- wat zijn ontwerprandvoorwaarden voor adaptatie m.b.t. wateroverlast, hitte, droogte?
- hoe kunnen belemmeringen in financiering en regelgeving weggenomen worden?
- hoe opschaalbaar zijn deze oplossingen?
- hoe combineer je adaptatie met andere opgaven zoals energietransitie, circulair, gezondheid, leefbaarheid?

3. Klimaatadaptatie koppelen aan andere urgente opgaven en innovatieve financieringsarrangementen verkennen

Het is essentieel om de bouwsector actief te betrekken. Een groot deel van de toekomstige bouwopgave ligt in bebouwd gebied, dat een investeringscyclus kent van tientallen jaren. Er wordt de komende jaren voor miljarden euro's geïnvesteerd in grootschalige bouwprojecten zoals het realiseren van duizenden nieuwbouwwoningen, woningen aardgasvrij maken, het verduurzamen van sociale woningbouw en het vervangen van rioolstelsels. Al die projecten bieden kansen om ook adaptatieopgaven te realiseren. Die kansen mogen niet worden gemist. Bewustwording, kennisontwikkeling en proeftuinen voor innovatie en klimaatbestendig bouwen zijn juist in die sector noodzakelijk. Ook het betrekken van de financiële sector hierbij is essentieel omdat voor het opschalen en versnellen van adaptatie gezocht moet worden naar nieuwe verdienmodellen en financieringsconstructies.

4. (Groene) Klimaatoplossingen als exportproduct

Klimaatverandering is wereldwijd een van de grootste uitdagingen. Het World Economic Forum concludeert in het Global Risk Report (WEF, 2018) dat het niet tijdig aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering een van de grootste bedreigingen is voor de wereldeconomie. Klimaatverandering leidt tot meer risico's op overstromingen en langdurige periodes van droogte en heeft grote impact op de voedselproductie in met name ontwikkelingslanden en steden in laaggelegen delta's.

Er is wereldwijd grote behoefte aan klimaatslimme landbouw én groene / nature based adaptatie oplossingen. Nederland heeft met haar kennis en innovatie op het terrein van water, klimaat en landbouw de potentie om mondiaal een voortrekkersrol te spelen op het gebied van klimaatadaptatie.

contact

Tim van Hattum
Programmaleider Klimaat
Wageningen University & Research
P.O. Box 47, 6700 AA Wageningen
@: Tim.vanhattum@wur.nl
T: +31 (0)317 48 34 41

Meer informatie is beschikbaar via de websites:

<https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Themas/Klimaatverandering.htm>

Klimaat-effectatlas

<http://www.klimaat-effectatlas.nl>

Green Climate Solutions

<https://www.wur.nl/en/Expertise-Services/Research-Institutes/Environmental-Research/Programmes/Green-Climate-Solutions-1.htm>

